

ਏਕ ਤੁਈ ਏਕ ਤੁਈ

ਸਲੋਕੁ ਮਃ੧ ॥

ਹਮ ਜੇਰ ਜਿਮੀ ਦੁਨੀਆ ਪੀਰਾ ਮਸਾਇਕਾ ਰਾਇਆ॥

ਮੇ ਰਵਦਿ ਬਾਦਿਸਾਹਾ ਅਫਜੂ ਖੁਦਾਇ॥

ਏਕ ਤੁਹੀ ਏਕ ਤੁਹੀ॥੧॥

ਹਮ - ਤਮਾਮ; ਜੇਰ - ਅਧੀਨ, ਹੇਠਾਂ; ਮਸਾਇਕ - ਅਭਿਆਸ (ਬੰਦਗੀ) ਕਰਣ ਵਾਲੇ ਸਾਧਕ, ਸੇਖ; ਰਵਦਿ - ਗਮਨ ਕਰਨਾ, ਜਾਣਾ; ਅਫਜੂ - ਸਦਾ ਚਲਦਾ ਜਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ।

ਇਹ ਪੰਕਤੀਆਂ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ, 'ਵਾਰ ਮਾਝ ਕੀ', ਦੀ ੧੩ਵੀਂ ਪਉੜੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਪਹਿਲਾ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਇਹ ਸਲੋਕ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੀ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ, ਅੰਕ ੧੪੩ ਤੇ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਾਰ, ਪਉੜੀਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ, ਹਰ ਇਕ ਪਉੜੀ ਦਾ ਭਾਵ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਸਲੋਕ, ਗੁਰਦੇਵ ਨੇ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਵਿਚ, ਅਤਿਅੰਤ ਵਿਸਮਾਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਠੀਕ ਇਸੇ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ 'ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ॥...' ਦਾ ਅਲਾਪ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਅੰਸ਼, ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵੀ ਅੰਕਤ ਹੈ।

ਅਰਥ : ਤਮਾਮ, ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਾਉਂਦੇ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਆਗੂ, ਪੀਰ, ਸੇਖ ਆਦਿ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਜੇ ਵੀ, ਸਭ ਖਾਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਭਾਵ, ਖਾਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ, ਪੰਨਾ ੯੩੬ ਤੇ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ, ਭਾਵੇਂ ਰਾਜਾ, ਰਾਣਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਮੀਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਗਰੀਬ ਫਕੀਰ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪਕਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਸਭ ਆਪੇ ਆਪਣੀ, ਨਿਸਚਿਤ ਹੋ ਚੁਕੀ ਵਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲੇ ਗਏ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਜਾਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦਾ - 'ਰਾਣਾ ਰਾਉ ਨ ਕੋ ਰਹੈ ਰੰਗੁ ਨ ਤੁੰਗੁ ਫਕੀਰੁ॥ ਵਾਰੀ ਆਪੇ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਨ ਬੰਧੈ ਧੀਰ॥'

ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਗ ਨਾਸਮੰਤ ਹੈ, ਕੁਝ ਵੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਸਦਾ ਥਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਥਾਂ ਤੇ ਅਸੀਂ ਅਜ ਬੈਠੇ ਹਾਂ, ਇਥੇ ਅਨੇਕਾਂ ਬੈਠ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ - 'ਸੇਖ ਹੈਯਾਤੀ ਜਗਿ ਨ ਕੋਈ ਥਿਰੁ ਰਹਿਆ॥ ਜਿਸੁ ਆਸਣਿ ਹਮ ਬੈਠੇ ਕੇਤੇ ਬੈਸਿ ਗਇਆ॥', ਅੰਕ ੪੮੮. ਹੋਰ ਫੁਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੋਦੜੀ ਜਾਂ ਖਫ਼ਨੀ, ਭਾਵੇਂ, ਨਿਗੂੜੀ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ, ਉਸਨੂੰ ਕਈ ਤ੍ਰੋਪੇ, ਟਾਂਕੇ ਜਾਂ ਸੀਣਾ ਵਜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਕਢੇਗੀ। ਪਰ ਸਾਡੀ ਜਿੰਦ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤ੍ਰੋਪਾ ਜਾਂ ਕਿਲ ਆਦਿ ਨਹੀਂ ਲਗੇ ਹੋਏ। ਇਸਦਾ ਤਾਂ ਪਲ ਭਰ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਦੋਂ ਫੁਰਰ ਹੋ ਜਾਏ, ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਜਾਏ। ਹਰ ਇਕ ਜੀਵ ਨੇ ਆਪੇ ਆਪਣੀ, ਮਿਥੀ ਹੋਈ ਵਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਸੇਖ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਡੇ ਤੋਂ ਵਡਾ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ - 'ਫਰੀਦਾ ਖਿੰਥੜਿ ਮੇਖਾ ਅਗਲੀਆ ਜਿੰਦ ਨ ਕਾਈ ਮੇਖ॥ ਵਾਰੀ ਆਪੇ ਆਪਣੀ ਚਲੇ ਮਸਾਇਕ ਸੇਖ॥', ਅੰਕ

੧੩੮੦. ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਪ੍ਰਭੂ ਹੀ ਸਦਾ ਥਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ - 'ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਥਿਰੁ ਤਖਤਿ ਨਿਵਾਸੀ ਸਚੁ ਤਿਸੈ ਦੀਬਾਣੈ॥', ਅੰਕ ੯੨੪.

ਮੇ ਰਵਦਿ ਬਾਦਸਾਹਾ ਅਫਜੂ ਖੁਦਾਇ॥

ਅਰਥ : ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਆਦਿ ਤਕ ਨੇ, ਆਖਰ ਕੂਚ ਕਰ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਕ ਖੁਦਾ, ਵਾਹਗੁਰੂ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਾਸ਼ਵੰਤ ਨਹੀਂ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ 'ਜਪੁ' ਬਾਣੀ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ, ਮਹਾਰਾਜ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਚ, ਭਾਵ, ਥਿਰ ਹੋਂਦ ਰਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਹੇਗਾ - 'ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ॥ ਹੈ ਭੀ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ॥' ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਨਾ ੧੦੮੨ ਤੇ, ਫੁਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕਾਲ ਰਹਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ - 'ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਜਿਸੁ ਕਦੇ ਨਾਹੀ ਖਉ॥'

ਏਕ ਤੂਹੀ ਏਕ ਤੂਹੀ॥੧॥

ਅਰਥ : ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ! ਇਕ ਤੂੰ ਹੀ ਹੈਂ, ਇਕ ਤੂੰ ਹੀ ਹੈਂ।੧।

ਭਾਵ, ਪ੍ਰਭੂ ਇਕ ਹੀ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਇਕ ਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਦੇ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 'ਜਪੁ' ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਚਾਰ ਵਾਰ ਇਕੋ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ! ਤੂੰ ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਅਟਲ ਹੈਂ - 'ਤੂ ਸਦਾ ਸਲਾਮਤ ਨਿਰੰਕਾਰ॥' ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਨਾ ੩੫੦ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਇਕ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਫੁਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ - 'ਸਾਹਿਬੁ ਮੇਰਾ ਏਕੋ ਹੈ॥ ਏਕੋ ਹੈ ਭਾਈ ਏਕੋ ਹੈ॥' 'ਏਕ ਤੂਹੀ ਏਕ ਤੂਹੀ' ਦੇ ਦੁਹਰਾਉ ਨਾਲ, ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ, ਸਿਮਰਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵੀ, ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚਲੀ ਬਾਣੀ, ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਵਿਚ ਕਈ ਵੇਰ ਤੂਹੀ ਤੂਹੀ ਕਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਣ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ - 'ਤੂਹੀ ਤੂਹੀ॥ ਤੂਹੀ ਤੂਹੀ॥ ਤੂਹੀ ਤੂਹੀ॥ ਤੂਹੀ ਤੂਹੀ॥੧੯॥੬੯॥ ਤੂਹੀ ਤੂਹੀ॥ ਤੂਹੀ ਤੂਹੀ॥ ਤੂਹੀ ਤੂਹੀ॥ ਤੂਹੀ ਤੂਹੀ॥੨੦॥੭੦॥'

ਮਃ ੧ ॥

ਨ ਦੇਵ ਦਾਨਵਾ ਨਰਾ॥ ਨ ਸਿਧ ਸਾਧਿਕਾ ਧਰਾ॥

ਅਸਤਿ ਏਕ ਦਿਗਰਿ ਕੁਈ॥

ਏਕ ਤੁਈ ਏਕ ਤੁਈ॥੨॥

ਨਰਾ - ਨਰ, ਮਨੁਖ; ਧਰਾ - ਧਰਤੀ ਤੇ; ਦਿਗਰਿ - ਦੂਜਾ; ਕੁਈ - ਕੌਣ

ਇਥੋਂ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ, ਅਗਲਾ ਸਲੋਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਰਥ : ਪਹਿਲੇ ਸਲੋਕ ਦਾ ਭਾਵ ਅਗੇ ਤੋਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ, ਅਗੋਂ ਫੁਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾ ਕੋਈ ਦੇਵਤਾ, ਨਾ ਕੋਈ ਰਾਖਸ਼ ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਨਰ, ਮਨੁਖ ਹੀ ਇਥੇ ਸਦਾ ਲਈ ਰਿਹਾ। ਨਾ ਕੋਈ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਧ, ਸਾਧ ਆਦਿਕ ਸਦਾ ਲਈ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਰਹੇ।

ਰਿਗ ਵੇਦ ਦੇ ੧੦ਵੇਂ ਮੰਡਲ ਦਾ ੧੨੯ਵਾਂ ਸੂਕਤ ਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨਾਦੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ।

ਇਹ ਸੂਕਤ ਰਿਸ਼ੀ ਪ੍ਰਜਾਪਤੀ ਪਰਮੇਸ਼ਠਿਨ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਹੈ - 'ਫ਼ਿਰ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਰਹੱਸ ਨੂੰ ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਕੌਣ ਦਸ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਦੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ। ਦੇਵਤੇ ਵੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਤਪੰਨ ਹੋਏ, ਫ਼ਿਰ ਕੌਣ ਦਸ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ !'

ਅਸਤਿ ਏਕ ਦਿਗਰਿ ਕੁਈ॥

ਅਰਥ : ਸਦਾ ਥਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਹੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਦੂਜਾ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਭਾਵ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੂਜਾ ਸਦਾ ਲਈ ਥਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੀ ਅਟੱਲ ਹੈ, ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਚਨ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਦਾ ਤੋਂ ਹੈ, ਨਾ ਜੰਮਦਾ ਹੈ ਨਾ ਮਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਾਸ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ - 'ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਸਦਾ ਸਦਾ ਨਾ ਆਵੈ ਨਾ ਜਾਇ॥ ਓਹੁ ਅਬਿਨਾਸੀ ਪੁਰਖੁ ਹੈ ਸਭ ਮਹਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ॥', ਅੰਕ ੭੫੮.

ਏਕ ਤੁਈ ਏਕ ਤੁਈ॥੨॥

ਅਰਥ : ਇਕ ਤੂੰ ਹੀ ਹੈਂ, ਇਕ ਤੂੰ ਹੀ ਹੈਂ।੨।

ਭਾਵ, ਇਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੀ ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹੀ ਜਪੋ ਕਿ 'ਏਕ ਤੁਈ ਏਕ ਤੁਈ.....'

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਫ਼ੁਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਪਾਲਣਹਾਰ, ਪਰਵਦਗਾਰ ! ਤੂੰ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਡਾ ਹੈਂ, ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈਂ। ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤਾਂ ਨਾਸਮੰਤ ਹੈ, ਇਹ ਸਚ ਕਰ ਜਾਣੀਏ, ਮੌਤ ਦੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੇ ਸਦਾ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਫ਼ੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ - 'ਹਕਾ ਕਬੀਰ ਕਰੀਮ ਤੂ ਬੇਐਬ ਪਰਵਦਗਾਰ॥..ਦੁਨੀਆ ਮੁਕਾਮੇ ਫਾਨੀ ਤਹਕੀਕ ਦਿਲ ਦਾਨੀ॥ ਮਮ ਸਰ ਮੂਇ ਅਜਰਾਈਲ ਗਿਰਫਤਰ ਦਿਲ ਹੇਚਿ ਨ ਦਾਨੀ॥', ਪੰਨਾ ੭੨੧. ਹੋਰ ਫ਼ੁਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਇਕੱਲਾ ਆਪ ਹੀ ਸਭ ਪਾਸੇ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਬਣਤ, ਰਚਨਾ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਸਭ ਪਾਸੇ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ - 'ਤੂੰ ਆਪੇ ਆਪਿ ਵਰਤਦਾ ਆਪਿ ਬਣਤ ਬਣਾਈ॥ ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਕੋ ਨਹੀ ਤੂ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ॥', ਅੰਕ ੧੨੯੧.

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਨਾ ੩੬ ਤੇ, ਫ਼ੁਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕੋ ਪ੍ਰਭੂ ਹੀ ਦਾਤਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਥਾਂ ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਦੂਜਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਉਸੇ ਦਾ ਹੀ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਿਤੇ ਸ਼ਬਦ, ਭਾਵ, ਗੁਰ ਮੰਤਰ ਰਾਹੀਂ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ, ਉਹ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸ ਜਾਏ ਤਾਂ ਸਹਜ ਅਵੱਸਥਾ ਦਾ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਏ - 'ਹਰਿ ਇਕੋ ਦਾਤਾ ਵਰਤਦਾ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ॥ ਸਬਦਿ ਸਾਲਾਹੀ ਮਨਿ ਵਸੈ ਸਹਜੇ ਹੀ ਸੁਖੁ ਹੋਇ॥'

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਫ਼ੁਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਓਅੰਕਾਰ ਸਭ ਪਾਸੇ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਸਭ ਕੁਝ ਉਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਦੇ ਆਪ ਹੀ ਇਕ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਉਪ ਆਪ ਹੀ ਜਗਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਵਖ ਵਖ

ਰੰਗਾਂ ਵਾਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਤੋਰਦਾ ਹੈ - 'ਓਅੰਕਾਰਿ ਏਕੋ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸਭੁ ਏਕਸ ਮਾਹਿ ਸਮਾਵੈਗੋ॥ ਏਕੋ ਰੂਪੁ ਏਕੋ ਬਹੁ ਰੰਗੀ ਸਭੁ ਏਕਤੁ ਬਚਨਿ ਚਲਾਵੈਗੋ॥', ਪੰਨਾ ੧੩੧੦.

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਚਨ ਹਨ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ - 'ਏਕਸ ਬਿਨੁ ਨਾਹੀ ਕੋ ਦੂਜਾ॥', ਪੰਨਾ ੮੦੫. ਹੋਰ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੂੰ ਇਕ ਹੀ ਹੈਂ, ਇਕ ਹੀ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਹੀ ਇਕੋ ਮਾਲਕ ਹੈਂ, ਤੇਰੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਹੀ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੁਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ - 'ਏਕੈ ਏਕੈ ਏਕ ਤੁਹੀ॥ ਏਕੈ ਏਕੈ ਤੂ ਰਾਇਆ॥ ਤਉ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਸੁਖ ਪਾਇਆ॥', ਪੰਨਾ ੮੮੪. ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਖ ਅਤੇ ਸੁਖ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜੀਵ ਲਈ ਆਸਰੇ ਦੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਫੁਰਮਾਣ ਹੈ - 'ਸੁਖੁ ਦੁਖੁ ਤੇਰੀ ਆਗਿਆ ਪਿਆਰੇ ਦੂਜੀ ਨਾਹੀ ਜਾਇ॥', ਅੰਕ ੪੩੨.

ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ.....

... ਚਲਦਾ/-

